

Til:

Høringsinstanser – Kunnskapsløftet
(ifølge Utdanningsdirektoratets liste)
Musikk i Skolens medlemmer
Deltakere på Musikk i Skolens fagkonferanse 2004

Oslo 15.mars 2005

Musikk i Skolen

Kirkegt. 20, 0103 Oslo
Telefon 22 41 93 80
Telefax 22 41 93 83
E-post:
musikkiskolen@musikk.no
Web:
www.musikkiskolen.no

Styreleder
Signe Kalsnes
Tlf.23 36 72 65
E-post sk@nmh.no

Viktig hørings sak: forslag til timetall for musikk i grunnskolen

Forslaget til fag- og timefordeling for hele det 13-årige skoleløpet er nå på høring – med høringsfrist 26.april (se utdanningsdirektoratet.no under kunnskapsløftet). Musikk i Skolen vil oppfordre alle som deltar i høringen om å se forslagene til læreplaner og fag- og timefordeling i sammenheng.

Vi ønsker i særlig grad å påpeke de negative konsekvensene av forslaget til timetall for musikkfaget – konsekvenser som underbygger kritikken av en stadig mer teoretisert skole der de estetiske (og praktiske) fagene skyves til side til fordel for basisfagene.

Musikk i Skolen fremmer følgende forslag, og oppfordrer alle andre høringsinstanser til å gjøre det samme:

En økning på minimum 114 timer til musikkfaget på ungdomstrinnet.

Økningen bør fremkomme ved en omfordeling av de "friske" timeressursene, og vil muliggjøre gjennomsnittlig 2 timers ukentlig undervisning hvert av årene i 8., 9. og 10. klasse.

Bakgrunn og begrunnelse for kravet:

Det foreslåtte timetallet til musikk tar ikke utgangspunkt i fagets egenart - musikk som et utøvende og skapende fag – og de lærings- og undervisningsprosessene dette medfører.

Musikkfaget er foreslått med et så lavt timetall at det ikke lar seg gjøre å realisere helt sentrale faglige intensjoner – eksempelvis å spille og komponere egen musikk -

på tilfredsstillende måte. Særlig prekært er dette for ungdomstrinnet, som kun får én uketimer pr. år. I L97- skolen har dette ført til mange uheldige eksempler på organisering av faget - f.eks. i komprimerte prosjekter i noen få undervisningsuker i året - med den konsekvens at utvikling av musikkfaglige ferdigheter over tid umuliggjøres. I læreplanhøringen stilles det spørsmål ved om kompetansemålene i forslaget til læreplan ”er på et realistisk ambisjonsnivå i forhold til omfanget av faget (timetallet)” (se Utdanningsdirektoratets høringsmal), uten å skjule til om forslaget til timetallet faktisk gir realistiske rammer for faget.

Musikkfagets timeressurser i grunnskolen er foreslått uforandret i forhold til Læreplanen av 1997. Imidlertid er det foreslått andre endringer i timerammene som får negative konsekvenser for musikkfaget og musikkaktiviteter i grunnskolen:

- skolens og elevens valg bortfaller
- timer til frie aktiviteter på småskoletrinnet bortfaller
- 304 timer til valgsfag på ungdomstrinnet omdisponeres til 2. fremmedspråk og programfag.

Alle disse timeressursene kan i dag brukes til musikkaktiviteter / valgfag i musikk. *I realiteten medfører derfor forslaget til fag- og timefordeling en reduksjon av musikkfagets andel av årstimetallet i grunnskolen.*

Så kan det innvendes at det er mulig å styrke musikkfaget gjennom å opprette programfag musikk/dans/drama på ungdomstrinnet. Dette vil imidlertid være avhengig både av den enkelte grunnskoles lærerkompetanse og muligheter for samarbeid med videregående skoler, kunstfaglige institusjoner eller organisasjoner. Musikk i Skolen frykter at få skoler vil opprette slikt programfagtilbud.

Også musikkfaget skal ha ansvar for utvikling av de grunnleggende ferdighetene, men uten økt timeressurs må musikkfaglig innhold fortrenses.

I den pågående skolereformen gjennomføres det en systematisk satsing på de tradisjonelle basisfagene norsk, matematikk og fremmedspråk, i tillegg til naturfag og samfunnsfag. Denne satsingen skjer i form av timetallsøkning i disse fagene, og gjennom å vektlegge de grunnleggende ferdighetene i læreplanene for samtlige av grunnskolenes fag.

Alle fag i grunnskolen – også musikk - skal ha et særskilt ansvar for å utvikle de grunnleggende ferdighetene: å kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig, lese, regne og bruke digitale verktøy. En logisk konsekvens av denne føringen vil være at *alle grunnskolenes fag - også musikk - får sin andel av det økte timetallet i grunnskolen*, ut fra begrunnelsen om at de ulike fagene representerer varierte måter å trene grunnleggende ferdigheter på, at denne variasjonen vil bidra til høyere kvalitet i grunnopplæringen, og at økt faglig ansvar må følges opp med økte timeressurser.

Dette har ikke skjedd, og forslaget til fag- og timefordeling ser ut til å være et resultat av gamle tankekonvensjoner om at styrkingen skal skje i de fagene der resultatene er dårligst (jfr. PISA- undersøkelsene).

Ser man så på den gruppen elever som skårer dårligst, har mange av disse fått ekstra hjelp og støtte i form av spesialundervisning. Studier viser at ca. 85 % av innholdet i denne undervisningen er knyttet til fagene norsk, engelsk og matematikk, og at resultatene er relativt dårlige. Det ser ikke ut til at mer undervisning i basisfag gir gode resultater for denne elevgruppen, men at elevene heller ser ut til å trenge mer variasjon og en skole som møter dem på deres egne interesser. (Thomas Nordahl: *Utvidelse av skoledagen?* Dagbladet 15.9.03).

Et tilbakeblikk på de estetiske fagenes omfang i tidligere læreplaner viser oss at det har skjedd en systematisk reduksjon de siste 30 årene:

- Mønsterplanen av 1974: musikk og forming utgjør 19,7 % av timetallet i grunnskolen (medregnet timetallet til valgfag, fratrukket timer til annet fremmedspråk)
- Mønsterplanen av 1987: musikk og forming utgjør 16,2 % av timetallet i grunnskolen
- Læreplanen av 1997: musikk og kunst og håndverk utgjør 14,5 % av timetallet i grunnskolen (medregnet halvparten av skolens og elevens valg).
- Læreplanen av 2006 – dersom forslaget til fag- og timefordeling legges til grunn: musikk og kunst og håndverk utgjør 13,3 % av timetallet i grunnskolen.

Årsaken til denne systematiske reduksjonen i timetall for de estetiske fagene ligger først og fremst i at valgfagene som kunne brukes til disse fagene er borte, og at den totale økningen i timetall i perioden nokså ensidig har gått til å styrke teorifagene.

(kilde: Gunn Imsen: *Clemets omgang med fakta*. Dagsavisen 29.10.04)

Musikkfaget taper i Clemets skolereform

I dag er musikkfaget med sine 494 timer og 5,1 % av årstimetallet, skolens *nest minste fag*, bare slått av heimkunnskap. For skoleåret 2006-07 vil musikk - i henhold til forslaget om nok en økning av årstimetallet – utgjøre en enda mindre andel av det totale timetallet i grunnskolen: 4,9 %. Dette til sammenlikning med kunst og håndverk (8,4 %), eller skolens to største fag: norsk og matematikk - som vil utgjøre henholdsvis 22,6 % og 15 % av årstimetallet.

Grunnskolen mangler musikk lærere med fagkompetanse.

Det er grunn til å anta at det er sammenheng mellom et fags timeomfang i skolen og lærerkompetansen i faget. Musikk i Skolen vil hevde at den systematiske reduksjonen i timetall i musikk gir svekkede muligheter for skolene mht. å tilsette og beholde faglærere med spesialkompetanse i musikk. Lærerkompetansen i musikk i grunnskolen er i dag meget mangelfull:

- Over 50 % av musikk lærerne på småskoletrinnet har ingen musikkutdanning
- 40 % av musikk lærerne på mellomtrinnet har ingen musikkutdanning
- 25 % av musikk lærerne på ungdomstrinnet har ingen musikkutdanning

Andelen musikk lærere med grunnfagskompetanse (20 vekttall/ 60 studiepoeng) eller mer er liten - vel 10 % på småskoletrinnet, i overkant av 20 % på mellomtrinnet og ca. 45 % på ungdomstrinnet.

(kilde: Statistisk Sentralbyrå / Bengt Oscar Lagerstrøm: *Kompetanse i grunnskolen. Hovedresultater 1999-2000*)

Oppsummering og konklusjon:

De estetiske fagene i grunnskolen har gjennomgått en systematisk nedskjæring mht. andel av timetallet fra 1974 og frem til i dag. Selv om timetallet for musikk er foreslått uforandret i den nye læreplanen, gjøres det andre endringer i timetallsrammen som nok en gang slår negativt ut for musikk

i grunnskolen. Kompetansesituasjonen gir heller ikke grunn til stor faglig optimisme. Musikkfaget får – sammen med alle andre fag i den nye læreplanen - et formalisert ansvar for utvikling av grunnleggende ferdigheter, uten at dette følges opp med økte timeressurser. Ingen av de ”friske” timeressursene tilfaller praktiske eller estetiske fag. Disse forholdene utgjør til sammen en systematisk degradering av de estetiske fagene, til tross for at departementet i St.meld.nr.30 Kultur for læring legger til grunn at *kunst og kultur har stor egenverdi og (departementet) mener at estetiske fag derfor skal ha en sentral plass i skolen (s.43).*

Forslaget til timetall for musikk i grunnskolen er ikke tilpasset et utøvende og skapende musikkfag og det faktum at det tar tid å utvikle musikkfaglig kompetanse i form av ferdigheter i spill, sang, dans og komponering og lytting.

Musikk i Skolen frykter at det lave timetallet vil medføre at man er villig til – eller ser seg nødt til - å stille så lave faglige krav til elevene at det går på den faglige troverdigheten løs. Helt konkret betyr dette at dersom kompetansemålene i læreplanforslaget skal nås, må rammefaktorene muliggjøre undervisning i både musisering, komponering og lytting – over tid, og på alle trinn. Alternativet er et mer teoretisk musikkfag som ikke har som siktemål å utvikle utøvende og skapende musikkkompetanse hos elevene. Dette vil i så fall medføre et brudd med læreplanens generelle del der det skapende menneske er et tydelig mål for opplæringen

Det foreligger altså svært gode grunner for å øke timetallet til musikkfaget i grunnskolen, og Musikk i Skolens vurdering er at en økning av timetallet med 114 timer på ungdomstrinnet vil være den mest hensiktsmessige måten å gjøre dette på.

Vår oppfordring til alle som sender høringsuttalelse i denne saken er å støtte opp om dette kravet, for på denne måten å motvirke teoretiseringen av grunnskolen.

Med vennlig hilsen
Musikk i Skolen

Signe Kalsnes
Styreleder

Alexander Krohg Plur
Generalsekretær

